

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto K 15.—
za pol leta 7:50
za četrt leta 3:80
za 1 mesec 1:30

Posamezna številka 30 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuju, hiša zdravnika dr. Šluheca.

Rokopisi se ne vrnejo.

Telefon št. 46.

Štev. 8

Ptuj, 25. maja 1919

I. letnik

Mirovna pogodba. — Nemčija ponižana.

Listi prinašajo uradni tekst mirovne pogodbe, ki je bila predložena na mirovni konferenci v Parizu delegatom Nemčije. Ta mirovna pogodba navaja kot pogodnike na eni strani Združene države Amerike, Veliko Britanijo, Francijo, Italijo in Japonsko kot velesile, dalje zaveznike teh velesil, med njimi tudi Srbijo - Hrvatsko - Slovenjo. Naša država je s tem oficijelno priznana. Druga pogodnica je Nemčija, katera mora prevzeti v pogodbi navedene težke pogoje. V prvi vrsti ugotavlja mirovna pogodba zvezo narodov. Namen te zveze narodov je zagotoviti narodom mir in varnost. Sprejeti so v zvezo vsled tega le oni narodi, kateri imajo pošten namen izpolnjevati določbe mednarodnega prava in do pičice natančno respektirati pogodbe. Nemčija ni član zveze narodov, ker se dvomi o njeni odkritosrčnosti in poštemem namenu.

Mirovna pogodba določa potem meje Nemčije. Nemčija mora seveda izročiti vse zasedeno ozemlje, vzpostavijo se meje, ki so bile pred vojno, s Francijo one od julija 1870. Nemčija mora povrniti Alzacijo in Lotaringijo Franciji, odstopiti mora cel lev breg Rene in Sarsko kotlino, katero ozemlje bo opravljal osebna komisija.

Nemčija mora priznati neodvisnost Nemške - Avstrije. Nemci Nemške Avstrije se torej ne smejo združiti z Nemčijo. Nemčija priznava državo Čehoslovaško v določenih mejah. Istotako Poljsko. Poljaki so rešeni pruskega jarma, mesto Gdansko ostane svobodno mesto.

Nemčija se mora odpovedati na korist velesilam svojim kolonijam.

Važne so določbe glede vojaštva v Nemčiji. Odpravljena je za Nemčijo splošna vojaška dolžnost, Nemčija sme držati svojo armado le na višini 100.000 mož, rekrutiranih samo po prostovoljni službi. Nemška armada naj bo samo policijska armada in Nemčiji se odvzema pravica in možnost ustvariti veliko državno armado. Nemčija ne bo smela imeti niti zrakoplovstva, niti tankov, niti strupenih plinov. Izročiti mora vojno brodovje.

Nemčija se smatra odgovorno za vojno. Viljem je javno obtožen najhujše kršitve mednarodne morale in avtoritete, posvečene s pogodbami. Sodil ga bo posebni sodni dvor, sestavljen iz 5 sodnikov, katere imenujejo glavni člani zaveznih in združenih sil. Nizozemska se naprosi za njegovo izročitev.

Nemčija in njeni zavezniki priznavajo, da so odgovorni za vse izgube in škode, katere so utrpeli aliirane sile, kjerkoli si bodi. Nemčija se zaveže plačati vso škodo povzročeno na civilnem prebivalstvu in njegovem premoženju. Posebna komisija bo dognala visokost te škode. 20 milijard mark v zlatu plača Nemčija takoj.

Nemška vlada se odpoveduje vsem ugodnostim, ki jih je pridobila v Bukarešti in Brest-Litovski pogodbi. Izročiti mora vso nemško imovino v inozemstvu. Posebno vse

svoje tirjatve napram Avstro-Ogrski, Bulgarski in Turčiji.

Levi breg Rena in v pasu 50 km na desnem bregu se popolnoma demilitarizira. Porušiti se morajo vse utrdbe. Svet zveze narodov ima pravico vsak čas po svojih komisijah preiskovati, ali izpolnjuje Nemčija svoje obveznosti glede vojaških določb.

Že iz teh določil mirovne pogodbe je razvidno, da se hoče Nemčijo ponižati, kakor je zaslužila. Nemška ošabnost naj bo odpravljena za vedno.

Nemčija mirovne pogodbe še ni podpisala. Poroča se, da bodo v Parizu nepopustljivi in da bodo določili Nemčiji rok, do katerega mora biti pogodba podpisana, sicer morajo nemški delegati Pariz zapustiti.

Mislimo, da se Nemčija ne bo mogla mnogo obotavljati. Saj nima moči, da bi se svetu še enkrat uprla. Trdo so prijeli Nemčijo. Za nas je posebno pomembno, da dobi Česko-Slovaška republika po tej pogodbi vse, kar zahteva in istotako Poljska država. Zato smo prepričani, da bode konferenca v Parizu ravno tako trdo prijelz Nemško-Avstrijo in nam povrnila vse one pokrajine, ki so slovenske, ali pa umetno ponemčene, da bo torej Koroška naša in tudi Štajerska do naše najsevernejše meje.

Zopet „dragi narodnjaki!“

Orniku in njegovim prijateljem v Gradcu žilica ne de miru. Že zopet širijo po svojih hujskačih letak v naših krajih. Politično je letak seveda brez pomena, ker je jasno, da pri nas ne bo ljudskega glasovanja zaradi par sto Nemcev, ki so se naselili med nami, tukaj dobro živeli od žuljev našega ljudstva in v zahvalo širili nemškutarijo. Letak hoče le sejati nezadovoljnost in buditi nezupanje do naše vlade in naših narodnih uradnikov. Otročja je trditev, da sta dr. Lanjšič in dr. Pirkmajer med vojno narekovala slabe cene. Nemški okrajni glavarji so najneprijetnejše in najtežavnejše delo napravili slovenskim uradnikom, ki so morali delati po zapovedi iz Gradca in Dunaja.

Da so meje zaprte, tega ni kriva naša vlada v Ljubljani ali v Beogradu, ampak to je naročila ententa, kateri se morajo tudi Nemci pokoriti. To jih boli! Sicer pa je prav dobro, da imamo nekaj časa vsaj deloma mir pred nemškimi agenti. Kaj nam prinašajo, kažejo najbolj njihovi letaki: hujskarijo.

Zato je naš odgovor: Hočemo ostati tam, kjer smo bili — na svoji zemlji svoji gospodarji, ne pa nemški hlapci. Vlado pa pozivamo, naj že vendar nezadovoljnim Nemcem med nami pomaga, da pridejo v svojo blaženo Nemčijo. Mi se ne mešamo v notranje zadeve Nemške Avstrije in zahtevamo, da tudi oni nas pustijo pri miru. Svojo državo si bomo uredili po svoje!

Podpisujte 4% državno posojilo!

Gospodarstvo.

Dohodnina.

Ljubljanski dnevnik so pred kratkim priobčili uradno pojasnilo poverjenika financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani, v katerem se označuje stališče finančne uprave napram mnogostranskim pritožbam radi previsoko ali nepravilno odmerjene dohodnine za l. 1918. — Ob enem daje poverjenik navodila svojim organom, kako imajo postopati pri reševanju pritožeb.

Ker je dohodnina za l. 1918 ravno v področju našega okr. glavarstva povzročila mnogo razburjenja, bo to pojasnilo gotovo zanimalo tudi naše čitatelje — davkoplačevalce, vsled česar ga v naslednjem priobčimo:

Zadnje tedne krožijo po slovenskem, zlasti štajerskem časopisju razne vesti o nepravilnostih in krivicah pri odmeri dohodninskega davka za leto 1918, vsled katerih je baje deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani razveljavila vso dohodninsko priredbo ter do onega časa, da se izvrši nova cenitev v obče ustavila nadaljno plačevanje omenjenega davka. Tem vestem treba javnega pojasnila, ker bi sicer utegnile v svojih posledicah resno ogroziti redno poslovanje predvsem davčne, ž njo vred pa tudi vse ostale državne uprave.

Da so se zgodili pri davčni odmeri kakor druga leta tako tudi to pot večji ali manjši pogreški, je pač gotovo in ob nedostatku uradniških moči ter sploh neobičajnih razmerah, v katerih se je priredba izvedla, še posebno umljivo. Delegacija ministerstva financ ukrene vse, da se storjene napake po možnosti popravijo. V ta namen se okrajnim davčnim oblastvom naroči, da posvetijo dohodninskim pritožbam osobito pažnjo, da vsak pozamezni slučaj, ki se jim prijavi, temeljito in nepristransko preiščejo ter povsod ondi, kjer bi se pokazala očitna pomota ali krivica, po analogiji § 221 zak. o. oseb. davkih kar sama izvrše odpis preveč naloženega davka, ako obdavčeni dohodki ne presegajo 8000 K. Pri dotičnih razpravah bo oblastvom, če le možno, stopiti v oseben stik z davkoplačevalci, ki se naj v svojih zadevah zaupno do njih obračajo, v svesti si, da prihajajo k uradnikom rojakom, pri katerih gotovo najdejo potrebno razumevanje za svoje težnje, v kolikor se zlagajo z državno blaginjo. Poskrbe pa se davkoplačevalcem tudi še druge olajšave, bodisi, da se jim pod gotovimi pogoji izpregleda zamujeni rok pri vlaganju prizivov, bodisi, da se jim v upoštevanja prednih primerih dovolijo ugodni obroki pri plačilu davka. Seveda ni prezreti, da tiči povod davčnim pritožbam mnogokrat zgolj v nepoznanju veljavnih zakonitih določb pri davkoplačevalcih. Tako se zlasti rado pozablja, da ni bilo dohodnine za leto 1918 odmeriti po dohodkih tega leta samega, marveč po onih iz leta 1917, ki so bili osobito pri kmetovalcih, pa tudi pri obrtnikih večinoma dokaj ugodnejši, vsled česar se je morala marsikomu predpisati višja dohodnina, nego bi odgovarjala sedanjim njegovim dohodninskim razmeram.

Kak bolj dalekosežen ukrep delegacija ministerstva financ ni smatrala niti za dopusten niti za umesten. Vest, da bi bila deželna vlada kratkomalo razveljavila vse odmere za leto 1918 in ustavila vplačevanje davka, torej ni resnična. S takim sklepom bi se ne samo že itak močno zakasnela odmera zopet odgodila na nedoločen čas, ampak bi se občutno prizadela taisto državna blagajnica, na katero se baš sedaj radi naraščajočih potrebščin stavijo vedno večje zahteve. Pričakuje se od rodoljubja davkoplačevalcev, da tudi oni uvažujejo dani položaj ter z dobrovoljnim in pravočasnim uplačevanjem davka pripomorejo k temu, da čim prej srečno premagamo prehodno dobo, v kateri se še nahaja mlada država. Saj ne plačujemo več tujcu ali celo sovražniku — marveč sebi.

Opomba uredništva:
S stališčem finančne uprave se ne moremo povsem strinjati.

Znano nam je, da se je dohodnina za l. 1918 v naših slovenskih pokrajinah odmerila na podlagi še veljavnega staroavstrijskega dohodninskega zakona vsakomur, kdor je imel v letu 1917 nad 1600 K dohodkov. Da bivša avstrijska fevdalna uprava ni smatrala za umestno, ta eksistenčni minimum pravočasno primerno zvišati, se nam zdi povsem umljivo, saj so tam svoječasno odločevali sami „visoki“ gospodje, kojim je bil obstanek našega malega kmeta in delavca zadnja briga.

Tega krivičnega sistema pa naša demokratska država ne sme zagovarjati, kamoli izvajati.

Na kaki podlagi pa naj zahteva finančna uprava dohodnino od onih siromakov (malih posestnikov, delavcev) kojih dohodki niti za preživljanje ne zadostujejo? Finančna uprava sicer izjavlja, da ne smatra „kak bolj dalekosežen ukrep niti za dopusten, niti za umesten“, vseeno pa bi ji nujno priporočali, da se pri reševanju pritožeb proti dohodnini l. 1918 ozira pred vsem na male posestnike in delavce, kojih obstanek je ravno danes še posebno ogrožen. Finančna uprava naj pooblasti svoje organe, da smejo dohodnino za l. 1918 vsem tem malim posestnikom in delavcem brez razlike popolnoma odpisati. Eksistenčni minimum se mora počensiti z l. 1919 zvišati na najmanj 4000 K. Našim predstavnikom svetujemo, da se za to pravočasno pobrigajo, da ne bo tudi v letu 1919 toliko opravičene nezadovoljnosti med našim kmetijskim prebivalstvom. Davke potrebuje vsaka država, tembolj še naša mlada Jugoslavija, a plačujejo jih naj predvsem bogataši, graščaki in vojni dobičkarji, dosedanji protežiranci bivše Avstrije.

Našim davkoplačevalcem svetujemo, da predpisano dohodnino redno plačujejo; če so vložili priziv, se bode dohodnina itak v sporazumu z obdačenci na novo odmerila in eventualno previsoko predpisani zneski svoječasno odpisali in povrnili. Davkoplačevalci se naj v bodoče v vsakojaki davčni — posebno pa dohodninski — zadevi zgledajo osebno pri davčnem okrajnem oblastvu v Ptuj (poleg okr. glavarstva). Pri davčnem oblastvu ne sede več staroavstrijski nemški uradniki — birokrati, ki za slovenskega kmeta niso imeli srca, marveč naši pošteni slovenski uradniki, ki prav dobro poznajo težnje kmetijskega ljudstva in bodo nedvomno vsakomur prav radi šli na roko.

Vrednost srebrne krone. Finančni minister je izdal naredbo, ki določa kurz avstro-ogrsko kovane krone, kakor tudi kovanega denarja črnogorskega in bolgarskega enako z dinarskim kurzom; pri državnih blagajnah se bo torej za vsako kovano krono, oziroma za vsak lev ali perper plačalo po en dinar.

Blagovni promet z inozemstvom. Vsak uvoz blaga v kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev in vsak izvoz iz tega kraljestva je odvisen od uvoznega oziroma izvoznega dovolila pristojnih oblasti. Trgovci se zato opozarjajo, naj si pravočasno preskrbe taka dovolila, ker se bo odslej zaplenilo vsako blago, ki pride brez uvoznega dovolila v državo, ali se hoče brez izvoznice izvoziti v inozemstvo. V Slo-

venji daje uvozna in izvozna dovolila le Centralna uprava za trgovski promet z inozemstvom v Beogradu, podružnica v Ljubljani. Carinarne morajo zapleniti vsako blago, ki nima uvoznega, oziroma izvoznega dovolila.

V Ljubljani, dne 13. maja 1919.

Deželna vlada za Slovenjo.

Oddelek za trgovino in obrt.

Dr. Marn s. r.

Slovinci, podpisujte državno posojilo!

V teku je podpisovanje 4% nega državnega posojila. Da se razpisanemu državnemu posojilu pripomore do kar najlepšega uspeha, naj vsak zaveden Slovenec podpiše po možnosti državno posojilo.

Sijajen uspeh državnega posojila je največjega pomena za ugled naše države na zunaj in bo napravil gotovo najboljši vtis tudi na mirovno konferenco. Pa tudi za našo ožjo domovino Slovenijo bo častno, če bo v Sloveniji podpisana svota razmeroma visoka.

V Ptuj sprejema vplačila za državno posojilo posojilnica v Narodnem domu.

Rok za podpisovanje je podaljšan do

1. junija t. l.

Dopisi.

Slovenski napisi v Ptuj se le počasi prikazujejo. Opozarjamo pa, da spakedranih in nepravilnih napisov uradi ne smejo trpeti. Kdor si namerava napraviti nov napis, ga naj predloži mestnemu uradu, ki bo izbral odsek strokovnjakov za sestavo pravih napisov. Mesto mora biti tudi v tem oziru vzgled celemu okraju! — Kakor čujemo, je ptujski mestni svet sklenil, da izvrši vse javne napise izključno slovenske in sicer najpozneje do 15. junija t. l. Na mestni hiši se po odstranitvi orla že napravlja definitiven napis. Prav tako!

In zopet slovenski napisi v Ptuj. Še vedno vidimo na javnih uradih mesto definitivnih napisov provizorije žalostnih postav. Tu klavno viseča tabla, tam celo papirnat napis (SHS Orožniška postaja, SHS državna gimnazija i. t. d. To ne gre. Kakor, da bi hoteli pokazati, da še nismo povsem trdno prepričani, da je Ptuj res naš. V prvi vrsti bi morali biti za stalno izvedeni napisi na javnih uradih; ti naj bi dali vzgled drugim.

Mestni šolski svet v Ptuj je vložil prošnjo na višji šolski svet v Ljubljani, da se jeseni otvori deška meščanska šola v Ptuj. Ta šola bo velikega pomena za celi okraj, v njej se bodo izobraževali naši bodoči kmetje, obrtniki in trgovci. Dozdaj take šole ni bilo, ker v Gradcu niso privoščili slovenskemu kmetu boljše izobrazbe, trgovce in obrtnike pa so hoteli ponemčiti.

Podpisovanje državnega posojila v Ptuj. Gerent mesta Ptujja je predlagal sovetu, naj ga pooblasti, da podpiše za mesto 50.000 K državnega posojila. Predlog je svet enoglasno sprejel, torej tudi z glasovi nemških svetnikov. Mestna hranilnica (v nemški upravi) je podpisala 100.000 K, nemški zasebniki pa tudi večje svote po 10—20.000 K. Slovinci, ki imate denar, ne dajte se osramotiti od Nemcev. Ti niso podpisali iz naklonjenosti ali ljubezni do Jugoslavije, ampak ker gledajo na praktično stran ugodnosti in sigurnosti 4% državnega posojila. Vas pa naj vodi v prvi vrsti misel, da pomagata državnemu ustroju do zdrave podlage. Ljubezen do domovine vam bodi nagib, da prinesete navidezno žrtev, vse drugo — materijelni dobiček, ki vam ga nudi državno posojilo — vam bo pridejano.

Srbska posadka v Ptuj. V ponedeljek, 19. t. m. je prispela v Ptuj močna posadka

Srbov. Sami zdravi, čvrsti fantje, ki jim ni videti, da bi jih bila dolgoletna vojska ubila telesno ali duševno. Veselje jih je gledati, kadar se v gosposki ulici zbero v kolo. Kdo bi si bil bil mogel pred letom dni predstavljati srbskega vojaka v Ptuj — z orožjem v roki v brambo nove domovine.

Izlet ptujskega učiteljstva v begunsko taborišče v Strnišču. V torek, 20. t. m. je priredilo ptujsko ljudsko-šolsko in gimnazijsko učiteljstvo izlet v strniški tabor. Na kolodvoru nas je pozdravilo taboriško učiteljstvo, ki nas je nato vodilo po taborišču. Videli smo gosto obljudene barake, iz katerih so nas prijazno pozdravljali begunci, staro in mlado. Ogledali smo si okusno opremljeno svetišče božje in šole; za tem razne delavnice n. pr. mizarsko, pletarsko, čevljarsko in krojaško delavnico, dalje pralnico, električno centralo, kanalizacijsko napravo etc. Povsod red in čistoča. V obednici sirotišnice smo našli kopo ljubkih malčkov izpod 6 let pri večerji. Sami veseli in zadovoljni obrazi. Revčki še ne vedo, kaj se pravi živeti brez starišev. Tamošnje učiteljstvo se posveča z vso vnemo in nesebično požrtvovalnostjo svoji težki nalogi. Šad njih trudapolnega dela se pozna. Srečevali smo zdrave rdečelične dečke in deklice, ki so nas glasno pozdravljali. Zvečer smo imeli v taboriščni obednici kratek prijateljski sestanek, ki je žal, le prehitro minil. Ob pol 23. uri smo se odpeljali nazaj v Ptuj. Pristrčna hvala, strniški tovariši za prijazen sprejem. Na veselo svidenje na Ptujski gori!

Obrtno nadaljevalna šola v Ptuj. V Ptuj so vse prej nemške šole prišle v slovenske roke. Samo obrtno-nadaljevalna šola še vedno vodi stare nemške moči. Vzgajajo torej še vedno zagrizeni tujci naš trgovsko-obrtni naraščaj, ki je vendar največje važnosti za našo narodno-gospodarsko življenje. Pozivljamo pristojno oblast, da tudi tu napravi red.

Cirkovce na Dr. p. Pošta pri nas še vedno ne posluje redno. Prosimo pristojne oblasti, da vendar poslušajo naše pritožbe in primejo za železno metlo ter napravijo red. Svobodna Jugoslavija ne bo redila nemčurjev, najmanj pa takih, ki nimajo čiste vesti. Mi vemo: Kdor ni z nami, je proti nam. In to so vsi nemškutarji! Cirkovčan.

Opomba uredništva: Nadaljne polemike z L. ne moremo priobčevati in je s tem za nas zadeva končana.

Sv. Lovrenc Sl. g. Bil bi zadnji čas, da bi naše ptujске žide začeli terati. Ne delajo nič in dobro živijo. Vsak ptujski žid ima 3 do 4 sine, ki se samo okoli vozijo, ljudi ciganijo, cene navijajo in proti Jugoslaviji zabavljajo. Zakaj ne bi žid delal, kakor nas eden. Naj se ustanove konzumi na levem in na desnem bregu Drave. Žide pa naterajte, kamor spadajo.

Rogatec. Za koroške begunce so darovali rogaški Slovinci 307 K.

Ruše. — Naša nemškutarija. Bil sem pred nekaj dnevi v Rušah, kjer si je kupil neki ptujski trgovec, ki se sedaj hoče prištevat k Slovincem, trgovino in posestvo. Nagovoril sem njegovo soprogo, nahajajočo se v trgovini „z dober dan.“ Ona mi ozdravi: „Guten Tag.“ Prašal sem, če lahko govorim z nekim njenim nastavljencom. Žena naroči navzoči nastavljenki: „Fräulein, rufen Sie den Herrn herein!“ Tako se torej razširjajo naše slovenske trgovine! Za danes naj ta opazka zadostuje. Kakor hitro pa se pojavi še sličen slučaj, imenovali bomo trgovca z imenom in ga kot „Slovenca“ onemogočili.

Zavednost obmejnih Slovencev. (Izv. por. „Jugoslaviji“.) Slovenski mladeniči in možje občine Ceršak ob Muri so pokazali odločno in javno, da streme po skupni svobodni državi in se zavedajo nevarnosti in resnosti položaja. Pozivu k orožnim vajam so se odzvali polnoštevilno. Pod vodstvom mladeniča Herzoga so skupno, pevajoč narodne pesmi, odkorakali k svoji četi. Splošno je opaziti, da je vstal ves slovenski, zeleni Spodnji Štajer na obrambo nove države.